Statu ochrany

Statut ochrany medvěda hnědého v Česku a na Slovensku v minulosti

Ničení biotopů a intenzivní pronásledování velkých šelem bylo hlavním důvodem výrazné redukce až úplného vymizení velkých šelem z českých zemí. Velmi intenzivně byli medvědi a další velké šelmy pronásledování v tereziánských a josefínských dobách, kdy začalo platit nařízení o „hubení velkých šelem myslivci i poddanými“. Patent císaře Josefa II. z roku 1786 pak umožnil hubení velkých šelem komukoliv a podobné ustanovení obsahoval zemský myslivecký zákon pro Čechy (1866), Moravu (1912) a Slezsko (1903) (Hell & Sládek, 1974). Není proto divu, že na většině českého území byl medvěd vyhuben již v průběhu 17. a 18. století, nejdéle se díky návaznosti na karpatské populace medvědi vyskytovali ve východní části Moravy a Slezska, poslední medvěd byl prokazatelně zastřelen v roce 1887 v centrální části Moravskoslezských Beskyd (Andreska, 2012).

Na Slovensku byla situace odlišná, přestože i zde platil od roku 1883 uherský poľovný zákon, umožňující kdykoliv hubit dravou a škodlivou zvěř, mezi kterou patřil i medvěd. Po kritickém snížení stavu medvědů asi na 20 jedinců je však medvěd od roku 1932 celoročně chráněn (Hell & Sládek, 1974). Vzhledem k postupnému zvyšování početnosti druhu bylo možno medvěda roku 1962 opět lovit formou limitovaného trofejového odlovu (Janík et al., 1986).

Současný statut ochrany medvěda hnědého v Česku a na Slovensku

V rámci Evropské unie je medvěd hnědý chráněn prostřednictvím takzvané Směrnice o stanovištích č. 92/43/EEC (Přílohy II a IV), druh je součástí Bernské úmluvy (příloha II) a na území ČR je předmětem ochrany v evropsky významné lokalitě Beskydy. Slovensko vymezilo celkem 66 lokalit (územia európskeho významu), kde je medvěd předmětem ochrany.

Podle české legislativy jde o zvláště chráněný, kriticky ohrožený druh (zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, vyhláška č. 395/1992 Sb.), u něhož prokázané škody na domácích zvířatech nebo včelstvech hradí stát (zákon č. 115/2000 Sb.). V myslivecké legislativě (zákon č. 449/2001 Sb.) je veden jako druh zvěře, který nelze lovit.

Na Slovensku je medvěd celoročně chráněný podle zákona č. 543/2002 Z. z... o ochrane prírody a krajiny a podle vyhlášky č. 24/2003 Z. z.. jde chráněného živočicha evropského významu. Jeho společenská hodnota je 3690 €. V souladu § 40 odst. 2 a 3 je však možné na jeho lov udělit výjimku. Mezi lety 2000–2009 bylo ročně uděleno v průměru 70 výjimek, přičemž bylo odstřeleno ročně v průměru 27 medvědů, tedy 39 % z povoleného odstřelu (MŽP SR, 2010). Lovit se mohou jen jedinci do 100 kg, a to pouze na rostlinnou návnadu a na podzim (Pavlišín, 2008).

Od roku 1998 byl stanovený zákaz vnadění masitou návnadou (v současnosti je za určitých podmínek možný), rovněž jako aj jarní odstřel. V tomto čase se stanovil též hmotnostní limit na lovené jedince s tým, že se povoluje lov jedinců do 100 kg. Před rokem 1998 tu byla i hmotnostní kategorie do 150 kg (Kalaš, 2010). Dané omezení bylo zaměřené na vyšší lov samic, čím by se do určité míry regulovala natalita. V minulosti, v 60. - 80. Letech 20. storočia bol lov zameraný takmer výsostne na veľké, trofejové samce.